

Heléne och Marie hjälper sina "medsystrar"

Vi vill ge Zambias alla kvinnor en get!

En gemensam dröm kan leda nästan hur långt som helst. För tvillingsjälarna Heléne och Marie ledde den hela vägen till Afrika. Men några semesterresor är det inte tal om – i stället arbetar de för att förbättra de zambiska kvinnornas livsvillkor...

AV MATS Å JOHANSSON
FOTO: LEIF BOSTRÖM, PRIVAT

När Heléne de Leeuw, 42, för två år sedan kom som nyutbildad lärare till Almqvistsgymnasiet i Borås fick hon ett varmt mottagande, inte minst av sin mycket erfarna kollega Marie Lillvik, 47. Marie insåg snabbt att Helénes mångåriga erfarenhet av resebyråbranschen skulle

kunna tillföra mycket till den hotell-, restaurang- och turismutbildning som hon är knuten till.

– Med Heléne öppnade sig en helt ny värld, både för eleverna och mig, konstaterar Marie som sedan barnsben varit nyfiken på Afrika, men inte kom i väg förrän Heléne stormade in i hennes liv.

– Marie och jag "klickade" så fort vi sågs, berättar Heléne. Vi har båda vuxit upp i frireligiösa kretsar, med allt vad det innebär. Dessutom har vi båda yngre bröder, men inga systrar...

– ...förrän nu, ler Marie. Det känns som om Heléne och jag har känt varandra hela livet. Vi har en öppen och inspirerande dialog och för ofta samtal som vi aldrig skulle kunna föra med våra män, föräldrar eller barn!

– Vi har kommit varandra väldigt nära på den här korta tiden, intygar Heléne. Och förhoppningsvis kan den här fantastiska vänskapen också berika många kvinnors utsatta liv i Zambia!

Zambia är ett land som Heléne känner väl.

– Jag var 17 år när mina föräldrar bestämde sig för att göra missionärstjänst i Zambia, mamma som sjuksköterska och pappa som lärare. I tre år bodde de och min yngsta bror där nere, medan jag och min två år yngre bror for fram och tillbaka mellan Sverige och Zambia.

Efter det har Helénes familj hållit kontakten med landet.

– Pappa startade hjälporganisationen Zambias Barn, som nu har ett 90-konto, berättar Heléne.

Enkla saker gör stor skillnad

Redan som tonåring såg Heléne vilken enorm skillnad små enkla saker kan göra i ett så fattigt land.

– Vi samlade in begagnade läsglasögon hemma i Vårgårda, berättar hon. Det var fantastiskt att se hur detta påverkade många afrikaners liv. 50-plusare som inte kunnat läsa på flera år kunde plötsligt göra det. Och hur glada de var över det, ja, det gjorde ett outplånligt intryck på mig!

Med Heléne har Marie Lillvik gjort flera Afrika-resor.

– Förr var det aldrig Afrika, nu är det alltid Afrika, säger Marie. Där finns en livsglädje som vi ofta saknar. Jag är inte hemma många dagar förrän jag kommer på mig själv med att längta efter det afrikanska livet, ljuden och dofterna... Till och med doften av svett och brända sopor kan jag sakna!

– Det vi saknar har afrikanerna gott om och tvärtom, säger Heléne. Där nere kan man avsluta samtal som man bara hinner påbörja här hemma. Första gången Zambias Barns samordnare, Albert Golden, var i Sverige trodde han att han kommit till paradiset.

"Där får alla ett kort av regeringen och så kan de gå till apparater och ta ut så mycket pengar de behöver", berättade Albert för sina afrikanska vänner.

– Nu har han insett att det inte är så enkelt och att vi svenskar betalar ett högt pris för vår välfärd, säger Heléne.

Redan efter ett par gemensamma besök i Zambia började Heléne och Marie diskutera vad de kunde göra för att hjälpa sina mest utsatta medsystrar i Zambia.

– I Zambia får kvinnor inte äga någonting, all egendom tillhör männen, berättar Heléne. Dör en kvinnas man ärver mannens släkt honom.

– Ensidig kost är ett annat problem, påpekar Marie. Man äter mest majsgröt och får i sig alldeles för lite proteiner...

I början på året drog Heléne och Marie i gång en insamling här hemma, en insamling till ett getprojekt i Zambia.

– Tanken är att förse så många kvinnor som möjligt med en get, berättar Marie. Getterna är tåliga och ger mjölk. Dessutom förökar de sig snabbt. En get är bara dräktig i tre månader...

I april for Heléne och Marie till Zambia.

– Ryktet att två svenska damer ville köpa getter spred sig som en löpeld där nere,

När Marie och Heléne träffades var samhörigheten omedelbar. I Afrika finner de en livsglädje som ibland saknas här hemma.

skrattar Heléne. Många ville plötsligt ha 300 kronor för en get. Så vi fick ge oss långt ut på landsbygden och köpa några getter här och var för att få dem till rätt pris.

Killingarna får de behålla

Ett 50-tal getter lyckades Heléne och Marie få tag på och i mitten på april var det högtidlig getutdelning i byn Kanyenda.

– Ett 40-tal kvinnor hade klätt sig i sina finaste klänningar och många hade kommit långväga för att få låna en get, berättar Heléne och förtydligar: Kvinnorna fick skriva kontrakt på att geten skulle lämnas tillbaka till oss så fort den fått killingar. Killingarna får de behålla, medan ursprungseten kan lånas ut till en ny kvinna.

– Många av låntagarna kunde inte ens skriva sitt eget namn, berättar Marie. De ritade sitt bomärke på kontraktet. Men det

Till och med doften av svett och brända sopor kan jag sakna!

var högtidligt värre. Heléne höll ett lysande tal. "Hon skulle kunna bli president", fnissade en av kvinnorna. Sedan dansade de och lovprisade Gud allihop.

– Några av kvinnorna dansade med sina getter, ler Heléne.

Redan efter några dagar föddes de första killingarna. Samtidigt fortsätter Heléne och Marie insamlingen till nya getter.

I framtidsplanerna ingår också att lära de zambiska kvinnorna att göra getost.

– På sikt kanske projektet även kan ge ett välkommet proteintillskott i form av getkött, säger Marie.

Inför hemfärden köpte Heléne och Marie 200 tygstycken, så kallade shitenge, som de sålt till förmån för getprojektet.

– I Zambia förväntas en god äkta make köpa en shitenge om året till sin fru, säger Heléne. Och vi har fått flera av våra manliga, svenska kolleger att ta efter det där...

– Våra shitenge har gått åt som smör i solsken, ler Marie som ser fram emot nästa resa till Afrika.

Fotnot: Vill du veta mer om organisationen Zambias Barn och getprojektet kan du besöka www.zambiasbarn.com. Zambias Barn har PlusGirokontot 900003-5. Märk inbetalningen "Get" om du vill stödja getprojektet!

En get kostar inte mer än 150 kronor, något som fått både kollegor och elever på Almqvistsgymnasiet i Borås att engagera sig i insamlingen. Här delar Heléne och Marie ut de första getterna i byn Kanyenda.